

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Ethica Symbolica E Fabularum Umbris In Veritatis Lucem
Varia Ervditione Noviter evoluta**

Pexenfelder, Michael

Monachii, 1675

Symbolum LXXXI. Quorundam apud inferos supplicia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68709](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68709)

Domi habes tribunal, inquit D. Bernardus, accusatores, testes, iudices, tortores. Accusat te conscientia, testis est memoria, ratio iudex, voluptas carcer, timor tortor, oblectamentum, tormentum. Cicero hoc vidit, qui pro Milone magna, inquit, est vis conscientiae in utramque partem, ut neque timeant, qui nihil commiserunt; & poenam semper ante oculos versari putent, qui peccarunt. Et Poëta.

----- Hic murus aheneus esto

Nil conscire sibi, nulla pallescere culpa.

Exempla sunt in C. Caligula, qui ad minima tonitrua & fulgura connivere, caput obvolvere: ad verò majora proripere se è strato, sub lectumque condere solebat. *Sueton.* Non minùs pavidi fuere Domitianus, Nero, Decius, Diocletianus, Maximianus: ipse quoque Augustinus Cæsar semper, & ubique pellem vituli marini circumferebat, ne fulmine percuteretur. Et C. Julius Cæsar perpetuò lauream coronam gestabat, quòd crederet, lauro cœlestem ignem averti. *Job. c. 21.* tyrannum describens: *Sonitus, inquit, terroris semper in auribus illius: & cum pax sit, ille semper insidias suspicatur: non credit, quòd reverti possit de tenebris ad lucem, circumspiciens ubique gladium.* Et *Salom. Prov. 10.* *Pavor his, qui operantur malum.*

SYMBOLVM LXXXI.

Quorundam apud inferos supplicia,

6. *Æneid.*

I.

Salmonæus fulminatus.

Ethicè.

Arrogantia plus quàm humana.

Pergamus ad eos, qui in imo Tartari scelerum suorum supplicia solvunt. In iis est *Salmonæus* Æoli filius, non regis illius ventorum, ait *Servius*, sed cujusdam *Elidis* reguli. Hic regia non contentus sorte, majestatem & honores divinos affectavit; utque *Deus* videri posset, pontem æneum construxit, super quem currum rotas æreis canthis obmunitas;

obmutitas, agitavit ad imitanda Jovis tonitrua; quin ignitas etiam faces è sublimi, fulminum instar in populum jaculatus est. Ob quam superbiam Jupiter iratus eum vero fulmine ad inferos deturbavit. Virg. 6. *Aeneid.*

Vidi & crudeles dantem Salmonea poenas
Dum flammis Jovis, & sonitus imitatur Olympi
Quatuor hic in vectus equis, & lampada quassans,
Per Graium populos, mediæque per Elidis urbem
Ibat ovans, Divumque sibi poscebat honorem;
Demens qui nembos, & non imitabile fulmen,
Ære, & cornipedum cursu simulabat equorum.

At pater omnipotens densa inter nubila telum
Contorsit (non ille faces, nec fumea tædis
Lumina) præcipitemque immani turbine adegit.

Ethica.

(a) Superborum hic Principum typus est, qui humanæ conditionis obliti, affectant ea, quæ supra fortunam suam sunt posita. Ejusmodi Salmoneus fuit *Antiochus Epiphanes*, qui ad Jerosolimam diripiendam delendamque flammis, & unâ veri Numinis religionem extirpandam novus ipse Deus properans, altiore vi de curru dejectus, & gravissimos inter tam animi quam corporis dolores extinctus est. De eo historia Machabæor. lib. 2. c. 9. *Is, qui videbatur etiam fluctibus maris imperare, supra humanum modum superbiâ repletus & montium altitudines in statera appendere, tunc humiliatus ad terram, in gestatorio portabatur, manifestam Dei virtutem in semetipso contestans: ita ut de corpore impij vermes scaturirent ac viventis in doloribus, carnes ejus effluerent, odore etiam illius ac fœtore exercitus gravaretur, & qui paulo ante sidera cæli contingere se arbitrabatur, eum nemo poterat propter intolerantiam fœtoris portare.* Hinc igitur cœpit ex gravi superbia deductus ad agnitionem sui venire, divina admonitus plaga. Et cum nec ipse jam fœtorem suum ferre posset, ita ait: **JUSTUM EST, SUBDITUM ESSE DEO, ET MORTALEM NON PARIA SENTIRE DEO.** Non mitiores arrogantia suæ poenas dedit *Herodes Agrippa*, Judæorum rex, qui cum Cæsareæ in ludorum pompa pro concione verba faceret ad populum, & in argentea veste radians DEUS à multitudine succlamante salutaretur,

supra

(a) *Arrogantia plus quam humana.*

supra humanum fastigium elatus, manifestâ irâ divini Numinis, putrescente in vermes corpore, fœda tabe consumptus, quinto die efflavit animam; brevissimo illo inter Deum, ut audiebat, & fœtentissimum cadaver spatio. Anno Ch. 42. Actor. Apost. c. 12. ubi hæc verba: *Statuto autem die, Herodes vestitus veste regia, sedit pro tribunali, & conacionabatur ad eos: populus autem acclamabat: DEI voces, & non hominis. Confestim autem percussit eum Angelus Domini, eò quòd non dedisset honorem Deo: & consumptus à vermibus, exspiravit.* Paris stultitiæ poenas dedit Nero tyrannus, qui velut sol minoribus astris epulum daturus, domum construxit auream, gemmis & unionum conchis distinctam. In ea præter alios luxus, cænationes laqueatas ædificavit, tabulis eburneis versatilibus, ut flores & unguenta desuper spargerentur. Præcipua cænationum rotunda, quæ perpetuò diebus ac noctibus, vice mundi sideribus stellati, cum convivis circumageretur. Is idem æstimari volebat Apollinem Cantu, solem aurigando, Herculem robore æquiparare. Mensem quoque Aprilem Neronem appellavit, destinaretque Romam Neronopolin nuncupare. Sed hic DEUS omnium flagitiorum genere inquinatus, odium terræ, cælique, quem finem habuit? Fugiens vindices equites, in spelunca delituit, seque ad necem peti videns, ferrum jugulo adegit, juvante manum Epaphrodito exoleto, scelerum adjutore, & supplicii socio. *Sueton. in Nerone.* Non mitiùs insaniit, peritque *Chosroës* Persarum Rex, qui machinam finxit, in qua Cœli effigies, altrorumque conversiones, cum sceptrigeris angelis adstantibus admirabili spectaculo cernebantur: tum imbres fluere, præmicare fulgura, tonitrua mugire: ipse eminens in medio, quasi DEUS humanus spectabat omnia. *Cedrenus* ad annum Heraclii. 13. sed ecce divinitatis hujus exitum. Seleuciæ cùm esset, difficili correptus morbo, *Mardesæ* filii coronandi consilium inivit: id cùm major natu filius Syroës persensisset, inuito cum Heraclio Imp. fœdere, patrem capit; captum omni cruciatuum ac contumeliarum genere afficit: acubus demum confossum necat, scelestum regem ita Numine ulciscente. *Baron.* ad ann. 627. Recentius amentis arrogantia documentum est *Nobunanga* potentissimus Japoniæ imperator, cujus ingenium præferox, supra humanum modum arrogans perpetua fortunæ blandientis indulgentiâ, spei quantumvis improbæ capax, insanire cœpit contemplatione felicitatis suæ. Nam ex dynasta & homine penè privato, in amplissimam septem & triginta regnorum, clarissimis victoriis nulla unquam belli offensione reportatis, Monarchiam profecerat,

profecerat. Ante omnia novi Nabuchodonosoris inflabat animos sua Babylon *Anzuquiana*, nova civitas, sedes regia, frequentia, divitiis, splendore ac elegantia aedificiorum, longe supra alias urbes eminent. Nihil tamen jactantius ostentabat, quam arcem suam, cui vix quidquam in Europa simile fatebantur, qui nostrum orbem viderant. In ea templum sibi condidit nomine novi idoli *Xantai*; Thronus excelsior splendidissimis ornatibus radiabat, in quo praecipuum venerationi *Saxum* exponebatur, insignibus Nobunangae sculptum, Nobunangam ipsum Japonico usu representans: nomen idolo novo novum impositum *Xantai*. Edictis quoquo-versum missis omnes invitabantur, ut ad celebrandum Nobunangae Natalem, & adorandum novum Numen *Xantai*, undecunque universi concurrerent. Addebantur promissiones obtemperantibus amplae: fore ut qui *Xantai* adorarent e pauperibus divites, e locupletibus opulentiores repente fierent. Qui liberis carerent, fecunditatem, qui morbis laborarent, valetudinem prosperam, & ad octogenariam senectutem durabilem impetraturos. Aduit condita die innumerabilis ex universa Japonia multitudo. Paucis post diebus lancea ignea sereno excussa caelo, in arcem anzuquianensem intorta est, cunctis prodigia horrentibus, uno confidentissimo Nobunanga, quem monstra petebant, giganteam temeritatem ostentante, ac contemnente minas, quas tragico mox sanciturus erat exitu. Meaci, in urbe regia, cum esset, trepidus nuntius adfertur, obsessam armatis regiam esse. Nam Tyranni ulciscendi, Duces regium militem in hostes externos iturum, subito de nocte in regem ipsum converterant. Hic glande plumbea e majori tubo trajectus (fulmen Jovis agnosceres) ulitato in Japonia desperatorum ritu, ventrem sibi dissecuit gladio. Flamma undique a conjuratis subjecta, absumpsit regiam, & una Nobunangae primo-genitum. Inde copiae, Anzuquiano castro admoventur: arx, despondentibus animum praesidiariis, nullo negotio capitur: thesauri, quos victrix quindecim annorum licentia corraserat, in rapinam cedunt. Arx, urbs, & speciosa illa palatia cum templo novae urbis, subditis undique flammis, horrendo incendio deletur, in eo manifesta vi ultionis divinae elucescente. Petrus Possinus part. 5. Hist. Soc. ad ann. Ch. 1582. Verè Seneca:

Sequitur superbos ultor a tergo DEUS.

Et juxta Siracidem cap. 16. *Odibilis coram Deo est, & hominibus superbia.* Exemplo sit Salmoneus, & qui Salmonea in scelere, poenaeque sunt secuti, hodieque sequuntur. Qualis etiam erat C. Caligula, qui di-

Q 9 9

vinam

vinam Majestatem affectans, Jovis statuae caput suum imposuit, poenaeque dedit triginta vulneribus confossus. Atque ut minora majoribus immisceamus, vidimus, inquit Author Ruinarum illust. dec. 3. vindictam divinam in homine fortis plebeiae, sed animi fastuosi, quem Sextilis mensis ardentissimo tonante caelo, fama fuerat exonerato sclopò, cum nubium voluisse fragoribus atque flammis, artis humanae bombis, & ignium imitamento contendere. Sed inter ipsa pœnè cœpta, petulantis in caput elisum ex alto fulmen, docuit; quanto verius, certiusque flamma supera, quàm humo producta, ferire posset. Nunc ad Tityum, portentosam Telluris prolem, oculos pedesque cum Aenea transferamus.

II.

Tityi, gigantis impii, vultur.

Ethicè.

Conscientia rea.

DE hoc Virgilius lib. cit.

Nec non & Tityon Terræ omniparentis alumnum
Cernere erat, per tota novem cui jugera corpus
Porrigitur: rostroque immanis vultur obunco
Immortale jecur tundens, foecundaque poenis
Viscera, rimaturque epulis, habitatque sub alto
Pectore, nec fibris requies datur ulla renatis.

Quemadmodum Prometheus, ob ignem è Solis rota subtractum & terris illatum, Caucaso monti alligatus, ejusque cor aquilæ perpetuo exedendum, fuisse subjectum traditur; sic de Tityo gigante habent fabulæ, eum, cum insaniâ amoris captus, Latonam de stupro interpellasset, ab Apolline Latonæ filio, sagittis confixum, atque ad inferos damnatum fuisse, hâc pœna, ut viscera ejus assiduo morfu *Vultur* carperet, renascente quotidie ad pabulum jecore, ita neutri quies concessa est, vulturi à laceratione, Tityro à doloribus.

Ethica.

(a) Explicat hanc fabulam Macrobius apud Ciceronem l. 1. de somnio Scipionis, cap. 10. vulturem, inquit, jecur immortale tundentem,

(a) Conscientia rea.

rem, nihil aliud intelligi voluerunt, quam tormenta mala conscientiae obnoxia flagitio viscera interiora rimantis, & ipsa vitalia, indefensa admissi sceleris admonitione laniantis, & semperque curas (si requiescere forte tentaverint) excitantis, tanquam fibris renascentibus inhærendo, nec ulla sibi miseratione parcentis; lege hac, quâ se iudice nemo nocens absolvitur, nec de se potest suam vitare sententiam. Itaque quisquis in furto Prometheus, in adulterio Tityum, in aliis sceleribus alios scelestos sequitur, opus est, vulturem, aquilam, suam scilicet conscientiam patiat, carnificem nunquam moriturum. Nec immeritò Poëta viscera vocat *fecunda pœnis*; Quia *vermis eorum non morietur, & ignis eorum non extinguetur*. Isa. 66. Nunquam non fodiet hæc aquila, nunquam non lacerabit hic vultur. Et observant Docti phrasin Maronis: *Immortale jecur tundens*: cur jecur? quia in eo sedes amoris & libidinis. Scilicet in quo quis peccavit, in eo punietur. Horat. lib. 4. Od. 3.

Incontinentis nec Tityi jecur
Reliquit ales, nequitiae additus
Custos.

Ubi per nequitiam *Intemperantia* & *Libido* significatur, cui suus apud inferos tortor additus, hoc est, affixus atque semper infestus est; nempe recordatio impuritatum commissarum. Graviter Doctor mellifluis in lib. de anima. c. 3. Extorres Cælo in carne cruciabuntur per ignem, in spiritu per conscientiae vermem. Ibi dolor intolerabilis, timor horribilis, foetor incomparabilis, mors animæ & corporis sine spe veniæ & misericordiæ. Sic tamen morientur, ut semper vivant; & sic vivent, ut semper moriantur.

III.

Ixionis rota. Ex Virg. & Ovid.

Ethicè.

Umbra voluptatis multos decipit.

Sibyllæ & Ænæ per inferorum loca euntibus incurrebat etiam in aspectum *Ixion*, Rex olim Thessaliæ, qui quòd Junoni flagitium intentalset, objectam pro illa nubem complexus est, & Centauros semiferos genuit. Quo crimine etiam exultans, detrusus est in Tartarum, & rotæ,

Qq q 2

serpentibus

Serpentibus circumfusæ, implexus perpetuo circumacta giratus, inter anguium morsus ac laniatus, flagitium luit.

Ethica.

(b) Illorum Symbolum hominum est Ixion (ut Plutarchus in Ægide meminit) qui gloriam inanem pro virtutis imagine, veluti nubem evanidam amplectuntur, monstraque rerum animo efformant; sed delusi suis deinde cupiditatibus, per varias animi perturbationes misere circumaguntur. Rectè etiam applices vel ad turpem voluptatem, vel ad ambitiosam honorum, aut avaram divitiarum cupiditatem. Nam Juno *Honorum & Opum* dea dicitur, cujus amplexum plurimi desiderant, sed nihil aliud, nisi fluidam auram captant. *Viri divitiarum nihil invenerunt in manibus suis.* psal. 75. Quàm multos enim reperias, qui dies noctesque id unum agant, ut elegantiore forma libidinem suam expleant; aut fasces & magistratus obtineant; aut pecunias malis artibus corradant: qui tamen post multiplices & catenatas curas sua spe longissimè falluntur, vanoque hiatu deluduntur. Innumera sunt eorum exempla, qui improbis frustrati votis, quod malè desiderarant, nunquam tamen impetrarunt, perversaque voluntatis rei, cruciabili aternitatis orbe, apud inferos circumvolvuntur. Nempe stolidè, amantes sibi fingunt somnia, & in somniis nescio quàm comptas, ornatas, aureas, gemmeas, sceptroque superbas Junones; quarum amore insaniunt. Sed ô vecordes! nubes sunt, spectra sunt aëria, quæ deperitis: Cum cane Æsopico umbram in aquis captatis. Quot ego novi Juvenes (exclamat vir religiosus) quot viros sic deceptos, ut dum putarent Junonem se habere, ipsum cacodæmonem ambabus ulnis amplecterentur! Stengel. de Matrim. Huc facit, quod idem auctor in Parænesi de Ruina Luciferi c. 12. §. 9. fusè recenset ex Francisco Rossato, & Zeilero, historiar. tragic. p. 1. n. 1. Nos historiam in hæc verba contrahimus. Tribunus militaris, officium circitoris nocturni obibat in urbe Lugdunensi; fortè incidit in matronam, ore habituque venustam, cui ephebulus lucernam præferbat. Aspectus in libidinem accendit hominem; & præeuntem feminam, cum duobus scelerum adjutoribus ut sequeretur, rapuit. Acheruntica erat larva, Junonem puta Ixioni objectam. Commissò cum orcina mima flagitiò, eoque tergemino, Venus stygia repentè se talem, qualis erat, amansis suis ostendens, sublata veste, cadaver monstravit, cujus illi horrore spectaculi,

(b) *Umbra voluptatis multos decipit.*

euli, utique postquam & domus, & omnis ejus apparatus, & domina subito evanuit, exsternati & foetore avernali percussi, conciderunt, & porcorum ritu extenti jacuerunt. Omnes tres cæno conspurcati, & pæne etiam cooperti, quisque domum suam reportantur. Unus illorum mox vivere desit, imò æternum mori incepit; duo cæteri provixerunt, an suam in salutem, an longiores in pœnas, incertum est. Tu cave, ne quosvis in amplexu ruas. Quid enim fallacius & fugacius est nubibus? quæ & quanta ex illis oculorum ludibria? dum putamus spectare arces arcibus, montes montibus impositos, gigantum cælo pugnantium portenta apparere, acies armatas inter se hostiliter concurrentes bellari, repente & momento citius in auram grandia hæc nubium spectacula evanescent. Non aliter se habent spes, timores, amores, gaudia mortaliū: videmur amplexu illa stringere; & subito è sinu evolant, nostrósque hiatus deludunt. Ælius Lampridius in Heliogabalo memorat, parasitos ab eo ad rotam aquariam ligatos, & cum vertigine sub aquas missos, rursusque in summum revolutos, eosque *Ixionios amicos* vocatos fuisse. Præclarus in hac rota typus inconstantis fortunæ, præsertim aulicæ, quæ alios in altum subito evehit, alios ex nubibus ad inferos repente deprimit. Ideirco rotatiles hi Ixiones cum calculis arithmetico- rum comparantur, qui nunc decem millia, nunc unum significant, prout super abacum sursum, deorsumque volvuntur. De Centauris semiviris & semibrutis ex Ixionia libidine procreatis hoc unum hîc sufferit monuisse: foedissima tunc monstra & flagitia nasci, rotis infero- rum digna, quando *Heris & Onani* filiorum Judæ, Genes. 38. turpitu- dines repetuntur.

IV.

Sisyphi Saxum. Ex Virg. 6. Æn. & 4. Metam.

Ethicè.

Inutiles hominum labores ac cupiditates.

Ovidius 4. Metam, post Tityum, Tantalum (de quo superius egimus) Ixionem, etiam Sisyphi, & Danaidum Beli filiarum in Tartaro pœnas dantium meminit, dum ita canit:

Viscera præbebat Tityus lanianda, novemque
Jugeribus distractus erat. Tibi, Tantale, nullæ

Q 9 9 3

De-

Deprenduntur aquæ : quæque imminet, effugit arbor.
 Aut petis, aut urges ruiturum, Sisyphæ, saxum.
 Volvitur Ixion, & se sequiturque, fugitque:
 Molirique suis lethum patruelibus ausæ
 Assiduè repetunt, quas perdant, Belides undas.

Ethica.

(c) *Sisyphus* igitur cum Atticam Latrocinii infestaret, à Theseo occisus est. Hunc Poëtæ fabulantur eo supplicii genere apud inferos plecti, ut saxum ingens in montis cuiusdam verticem cogatur provolvere, quod iterum iterumque relapsum, identidem revolvere cogitur, inani conatu. Variam explicationem patitur hæc fabula: Communior est, per Sisyphi saxum designari vana mortalium studia: montem, in quem revolvitur, huiusce vitæ cursum esse, cui quietem & tranquillitatem nullam variæ cupiditates concedant: dum alii in cumulandis opibus, alii in honoribus & magistratibus, alii in gloria & celebritate rerum gestarum, alii in scientiarum cognitione, alii in eximia corporis forma, aut sanitate, aut nobilitate, aut in rebus huiusmodi, felicitatem suam esse sitam arbitrantur: qui cum re optata potiti sunt, rursus in inum relabuntur: & qui antè in divitiis comparandis erat anxius, nunc est in acquirendis honoribus, nunc in recuperanda valetudine sollicitus: atque ita semper in aliquam relabitur perturbationem, neque apicem summum, in quo beatitudine ac quiete sperata fruatur, obtinet unquam. Præterea Sisyphi saxum dicuntur volvere homines, in exhausto atque inutili labore fatigati. Non nemo Sisyphi saxum ad pœnam talionis applicat, juxta illud Prov. 26. *Qui voluit lapidem, revertetur ad eum*; id est, qui perniciem in alios fraudulenter molitur, illâ ipsâ caput suum involvit. Accipias etiam per Ixionis Rotam, & Sisyphi saxum, Circulum illum infelicis inferorum æternitatis, qui semper volvitur, & revolvitur: redit in se ipsum, semperque se sequitur, atque fugit. Quò etiam referri potest pertusum Danaïdum Dolium, semper implendum, nunquam explendum.

(c) *Inutiles hominum labores & cupiditates.*

V. Da-

euli, utique postquam & domus, & omnis ejus apparatus, & domina subito evanuit, exsternati & foetore avernali percussi, conciderunt, & porcorum ritu extenti jacuerunt. Omnes tres cæno conspurcati, & pæne etiam cooperti, quisque domum suam reportantur. Unus illorum mox vivere desiit, imò æternùm mori incepit; duo cæteri provixerunt, an suam in salutem, an longiores in pœnas, incertum est. Tu cave, ne quosvis in amplexu ruas. Quid enim fallacius & fugacius est nubibus? quæ & quanta ex illis oculorum ludibria? dum putamus spectare arces arcibus, montes montibus impositos, gigantum cælo pugnantium portenta apparere, acies armatas inter se hostiliter concurrentes bellari, repente & momento citiùs in auram grandia hæc nubium spectacula evanescent. Non aliter se habent spes, timores, amores, gaudia mortaliùm: videmur amplexu illa stringere; & subito è sinu evolant, nostròsque hiatus deludunt. Ælius Lampridius in Heliogabalo memorat, parasitos ab eo ad rotam aquariam ligatos, & cum vertigine sub aquas missos, rursùsque in summum revolutos, eosque *Ixionios amicos* vocatos fuisse. Præclarus in hac rota typus inconstantis fortunæ, præsertim aulicæ, quæ alios in altum subito evehit, alios ex nubibus ad inferos repente deprimit. Ideirco rotatiles hi Ixiones cum calculis arithmetico-rum comparantur, qui nunc decem millia, nunc unum significant, prout super abacum sursum, deorsùmque volvuntur. De Centauris semiviris & semibrutis ex Ixionia libidine procreatis hoc unum hîc sufferit monuisse: foedissima tunc monstra & flagitia nasci, rotis infero-rum digna, quando *Heris & Onani* filiorum Judæ, Genes. 38. turpitudines repetuntur.

IV.

Sisyphi Saxum. Ex Virg. 6. Æn. & 4. Metam.

Ethicè.

Inutiles hominum labores ac cupiditates.

Ovidius 4. Metam, post Tityum, Tantalum (de quo superiùs egimus) Ixionem, etiam Sisyphi, & Danaidum Beli filiarum in Tartaro pœnas dantium meminit, dum ita canit:

Viscera præbebat Tityus lanianda, novémque
Jugeribus distractus erat. Tibi, Tantale, nullæ

Q 9 9 3

De-

Deprenduntur aquæ : quæque imminet, effugit arbor.
 Aut petis, aut urges ruiturum, Sisyphæ, saxum.
 Volvitur Ixion, & se sequiturque, fugitque:
 Molirique suis lethum patruelibus ausæ
 Assiduè repetunt, quas perdant, Belides undas.

Ethica.

(c) *Sisyphus* igitur cum Atticam Latrocinii infestaret, à Theseo occisus est. Hunc Poëtæ fabulantur eo supplicii genere apud inferos plecti, ut saxum ingens in montis cuiusdam verticem cogatur provolvere, quod iterum iterumque relapsum, identidem revolvere cogitur, inani conatu. Variam explicationem patitur hæc fabula: Communior est, per Sisyphi saxum designari vana mortalium studia: montem, in quem revolvitur, huiusce vitæ cursum esse, cui quietem & tranquillitatem nullam variæ cupiditates concedant: dum alii in cumulandis opibus, alii in honoribus & magistratibus, alii in gloria & celebritate rerum gestarum, alii in scientiarum cognitione, alii in eximia corporis forma, aut sanitate, aut nobilitate, aut in rebus huiusmodi, felicitatem suam esse sitam arbitrantur: qui cum re optata potiti sunt, rursus in inum relabuntur: & qui antè in divitiis comparandis erat anxius, nunc est in acquirendis honoribus, nunc in recuperanda valetudine sollicitus: atque ita semper in aliquam relabitur perturbationem, neque apicem summum, in quo beatitudine ac quiete sperata fruatur, obtinet unquam. Præterea Sisyphi saxum dicuntur volvere homines, in exhausto atque inutili labore fatigati. Non nemo Sisyphi saxum ad pœnam talionis applicat, juxta illud Prov. 26. *Qui voluit lapidem, revertetur ad eum*; id est, qui perniciem in alios fraudulenter molitur, illâ ipsâ caput suum involvit. Accipias etiam per Ixionis Rotam, & Sisyphi saxum, Circulum illum infelicis inferorum æternitatis, qui semper volvitur, & revolvitur: redit in se ipsum, semperque se sequitur, atque fugit. Quò etiam referri potest pertusum Danaïdum Dolium, semper implendum, nunquam explendum.

(c) *Inutiles hominum labores & cupiditates.*

V. Da-

Danaidum Dolium. Ex Virgil. & Ovid.

Ethicè.

1. Beneficia ingratis collata. 2. Iniqua iussa. 3. Avaritia inexplebilis. 4. Mulier scorpioni similis, quæ.

Danaus erat Rex Argivorum, *Beli* filius hic genuit filias quinquaginta, quæ ab avi nomine *Belides*, à patris autem, *Danaides* dictæ sunt. Horum igitur parens Danaus cum similitudinem, quæ ipsi cum fratre *Agypto* intercedebat, cuperet componere, satis aptam eius negotii conficiendi opportunitatem fore existimavit, si filias suas omnes daret in matrimonium totidem fratris sui filijs. Facile convenitur: celebrantur nuptiæ, sed infastæ, Nam Danaus, vel quia memor acceptæ olim à fratre injuriæ (in Græciam ab eo pulsus profugerat) vel quia ex oraculo didicerat, ab uno generorum sibi mortem imminere, clam singulis filiarum dedit pugionem, monuitque, ut prima nuptiarum nocte, dormientes sponfos adortæ, jugularent. Dictum, factum. Quadraginta novem juvenes interficiuntur singuli à singulis uxoribus, solâ *Hypermnestâ*, filiarum maximâ, marito, cui nomen *Lyncæus*, parcente; is qui deinde Danao expulso apud Argos regnavit. Ob scelus tam impium, tam immane, apud inferos eo supplicii genere perpetuò damnatæ sunt, ut aquam vase perforato haurire cogantur è puteo, vel, quod idem est, implere dolium rimosum, è quo tantundem semper effluat, quantum infunditur.

Ethica.

Multiplex hinc doctrina. Primò Dolium Danaidum perfluens indicat, beneficia in ingratos non conferenda. Effluit è memoria, è grata mentis recordatione, & agnitione gratiæ, quidquid infundas. 2. Parentes in iis, quæ adversus Deum sunt, non esse audiendos. Impietas hîc est, pium esse. *Belides* magis attendere debebant, quid pacta, quid jura conjugalia & fides data, ac natura ipsa postularet, quàm quid odia genitoris, tantò constantia, exigerent. 3. Avaris aut prodigis nihil esse satis. Inexplebilis est auri sitis; si *Pactolum*, *Tagum*, *Hebrum* auriflua bibat flumina, nunquam dicet: *sufficit!* Et qui semel sua per luxum profundere

(d) Beneficia ingrati collata.

fundere cœpit, quidquid hauserit, exhauriet. 4. Garrulis accommodatur, qui ut est apud Comicum: *pleni rimarum, hac, illacque disfluunt.*

5. Denotatur perfidia muliebris. Verè Menander

Ποδῶν κατὰ γῆν, καὶ θαλάσσιον θογῶν

ὄντων, μέγιστον ἐστὶ θνητῶν γυνῆ.

Tot cùm mari, terraque sint passim feræ,

Fera omnium ipsa maxima extat femina.

Ecclesiasticus monet. c. 26. *Qui tenet mulierem nequam, quasi qui apprehendit scorpionem.* Primò, quia solus inter insecta scorpium longo spiculo armatur, & brachia quinque bifurcis dentata forcipibus habet, ait Aristoteles lib. 4. de historia animal. c. 7. Ita mulier nequam, virulentæ linguæ spiculo armatur, brachiâque habet dentata, quibus maritum apprehendat, lacessat, vexet. 2. Scorpium pestilentissimum est & exitialis. Mulier nequam assiduè virum cruciat, & lenta morte conficit. 3. Scorpium ictu ferit obliquo & inflexo: Mulier dum blanditur, venenat. Josephus lib. 5. Antiq. c. 17. scribit, Samsonem, cùm suum ænigma de leone & ape Philistæis à Dalila proditum cognovisset, exclamâsse: *Nihil est dolosius feminâ.* Et Poëta:

Sidera non tot habet cælum, non flumina pisces,

Quot scelerata gerit femina mente dolos.

Et alius:

Ah crudele genus, nec fidum femina nomen!

Franciscus Petrarca dial. 65. conqueritur: Nempe etiam illustrium multi, dolo conjugum periere. Silco Danaï truces & cruentas nuptias & infamem noctem, miseramque tot juvenum stragem. Confirmant hoc exempla, ex plurimis pauca adferam. Redeuntem ab expeditione Trojana Agamemnonem Clytemnestra uxor interfecit. Ninum Semiramis comprehendi, & interimi iussit. Alexandrum Pheræum Thessaliæ Regem, Thebe uxor dormientem jugulavit. Antiochum Syriæ Regem Laodice veneno sustulit. Antoninum Verum Imp. Lucilla eodem mortis genere peremit. Idem Agrippina fecit, Tiberium Claudium, Principem e medio tollendo. In ipsis castris Alexandri Spitamenem quendam barbarorum ducem, somno & vino sepultum conjux e vita exturbavit. Propius ad Danaïdas accedit, quod Volaterranus refert, Albinam quandam Syriæ Regis filiam duas & triginta habuisse sorores, quæ totidem maritos interfecerunt: expulsasque propterea à patre, venisse in Britanniam, & nomine Albinæ insulam vocâsse Albionem. I nunc, & securitatem tibi

SYM-